

STANOWISKO

KONWENTU GOSPODARCZEGO PRZY ZWIĄZKU UCZELNI W GDAŃSKU IM. DANIELA FAHRENHEITA Z DNIA 13 PAŹDZIERNIKA 2025 ROKU DOTYCZĄCE REALIZACJI KLUCZOWYCH WYZWAŃ ROZWOJOWYCH WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

W 2024 roku „Pracodawcy Pomorza” wspólnie z Politechniką Gdańską zorganizowali spotkania z parlamentarzystami, władzami samorządowymi, przedsiębiorcami i przedstawicielami nauki, w tym z Uczelni Fahrenheita: Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, aby dokonać wyboru celów warunkujących przyszłość regionu w ramach zrównoważonego rozwoju. Opracowany dokument pod tytułem „Kluczowe wyzwania rozwojowe województwa pomorskiego” zawierał siedem celów, w tym cztery gospodarcze i został przesłany premierowi RP Donaldowi Tuskowi z deklaracją przygotowania po roku raportu o ich stanie realizacji. Wyniki prac zespołów eksperckich zostały szczegółowo przedstawione w dokumencie stanowiącym załącznik do niniejszego Stanowiska. Do najistotniejszych wniosków w poszczególnych tematach należy zaliczyć:

POMORSKI HUB ENERGETYCZNY – LIDER ZIELONEJ TRANSFORMACJI ENERGETYCZNEJ

Postępujący proces zmiany geografii energetycznej kraju spowoduje, że w perspektywie kilkunastu lat Pomorze stanie się kluczowym źródłem zielonej, nieemisyjnej energii dla Polski. Energa S.A. miała być filarem transformacji energetycznej Pomorza. Niestety zależność kapitałowa od Orlen S.A. radykalnie ograniczyła decyzyjność i samodzielność spółki. Doprowadzono również do istotnego zadłużenia Energi wobec Orlenu. **W tej sytuacji kluczowe dla Pomorza jest zabezpieczenie przyszłości Grupy Energa poprzez uwolnienie jej od niekorzystnego uzależnienia kapitałowego od Orlen S.A.**

MORSKI HUB LOGISTYCZNY – ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI I ZDOLNOŚCI PRZEŁADUNKOWYCH PORTÓW

Inwestycje portowe to inwestycje w bezpieczeństwo, transformację energetyczną oraz zapewnienie konkurencyjności portów morskich o znaczeniu strategicznym dla Polski, Unii Europejskiej i NATO.

Dlatego niezbędne jest nadanie budowie Drogi Czerwonej (połączenie Portu Gdynia z Obwodnicą Trójmiasta) statusu inwestycji strategicznej. Nadal aktualny jest apel do rządu o wsparcie realizacji: inwestycji mających na celu ochronę infrastruktury krytycznej, prac modernizacyjnych linii kolejowej nr 201, rozbudowy infrastruktury dostępowej do terminali głębokowodnych w Porcie Północnym, pływającego terminala FSRU i dostosowania portów do obsługi morskich farm wiatrowych.

STOCZNIE PRODUKUJĄCE STATKI DLA OFFSHORU I TRANSPORTU OIL & GAS

Duże stocznie produkcyjne w Gdańsku i Gdyni nadal nie realizują żadnych znaczących kontraktów dla polskich inwestorów na potrzeby offshoru (budowy, serwisowania i ochrony morskich farm wiatrowych) oraz transportu morskiego paliw płynnych i gazu pomimo swoich możliwości technicznych i organizacyjnych. Cała flota jest dzierżawiona od zagranicznych armatorów. **Niezbędne jest powołanie narodowej spółki armatorskiej budującej własną, polską flotę offshorową oraz statki do przewozu paliw płynnych i gazu.**

POMORSKIE CENTRUM KOMPETENCJI KWANTOWYCH I SZTUCZNEJ INTELIGENCJI

Wyzwaniem współczesności jest budowanie kompetencji w obszarze, który zdecyduje o pozycji konkurencyjnej i technologicznej krajów w najbliższej przyszłości, czyli sztucznej inteligencji i technologii kwantowych. **Pomorze nadal oczekuje wsparcia rządowego w zakresie budowy nowoczesnego ekosystemu badawczo-wdrożeniowego w ramach Pomorskiego Centrum Kompetencji Kwantowych i Sztucznej Inteligencji obejmującego zakup komputera kwantowego i zaawansowanej infrastruktury laboratoryjnej m. in. do obliczeń i symulacji kwantowych, technologii kriogenicznych oraz komunikacji i kryptografii kwantowej.**

FEDERALIZACJA UCZELNI NALEŻĄCYCH DO ZWIĄZKU UCZELNI IM. DANIELA FAHRENHEITA

Wyzwaniem dla Pomorza jest stworzenie silnego ośrodka akademickiego w Gdańsku poprzez wykorzystanie zasobów i możliwości Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Politechniki Gdańskiej i Uniwersytetu Gdańskiego. **Pomorskie środowisko naukowe nadal oczekuje zmian w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce umożliwiających federalizację zainteresowanych uczelni.**

POWOŁANIE METROPOLII W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

Metropolia umożliwia koordynację i wspólną realizację zadań wykraczających poza możliwości jednego miasta czy gminy oraz dynamizuje rozwój całego regionu. **Brak ustawowego uregulowania zasad tworzenia obszarów metropolitalnych w Polsce spowodował, że pomorska inicjatywa ustawodawcza określa metropolię jako dobrowolne zrzeszenie gmin i powiatów, poza strukturą administracyjno-samorządową państwa.** Wiąże się to z niedostateczną skutecznością zarządzania metropolią, nieczytelną strukturą zarządczą i krzyżowaniem się kompetencji.

BUDOWA NOWEJ SIEDZIBY OPERY BAŁTYCKIEJ

Opera Bałtycka wykorzystuje w swojej działalności artystycznej będący w złym stanie technicznym obiekt wybudowany w 1915 roku z przeznaczeniem na ujeżdżalnię koni. Społeczny Komitet Wsparcia Budowy Metropolitalnej Opery Bałtyckiej na swoim posiedzeniu w dniu 14 lipca 2025 roku wskazał rekomendowaną przez ekspertów lokalizację nowej siedziby na terenie Placu Zebrań Ludowych w Gdańsku. Marszałek WP Mieczysław Struk oraz Prezydent Gdańska Aleksandra Dulciewicz wspólnie podpisali List Intencyjny w którym przyjęli proponowaną lokalizację i zadeklarowali wolę zaangażowania się na rzecz budowy nowej siedziby. **Niezbędne jest aktywne zaangażowanie organizacyjne i finansowe Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako organu współprowadzącego Operę Bałtycką.**

Konwent Gospodarczy uznając realizację powyższych postulatów za niezbędne i konieczne podkreśla, że w ostatnich latach Pomorze zostało dotknięte negatywnymi decyzjami centralnymi, czego jaskrawym przykładem była utrata podmiotowości i parcelacja aktywów Grupy Lotos. Przez wiele lat na szczeblu rządowym brakowało pomorskim władzom samorządowym partnera do dyskusji o kluczowych wyzwaniach i inwestycjach o znaczeniu wykraczającym poza poziom lokalny. Blisko dwa lata temu stanęliśmy przed niepowtarzalną szansą, aby to zmienić i szukać konsensusu i współpracy pomiędzy poziomem regionalnym i centralnym. Inicjatywa „Pracodawców Pomorza” i Politechniki Gdańskiej wpisuje się w powyższe działania i powinna być konsekwentnie promowana z przekonaniem, że możliwa jest realizacja przedstawionych zadań rozwojowych naszego regionu.

Konwent Gospodarczy podkreśla, że realizacja wyzwań rozwojowych województwa pomorskiego jest wspierana znaczącymi, w skali ogólnopolskiej i międzynarodowej, badaniami naukowymi uczelni Związku

Uczelni Fahrenheita. Przykładowo w zakresie gospodarki morskiej Uniwersytet Gdański dominuje w badaniach oceanograficznych, transportowo-logistycznych, a także prawnych. W Politechnice Gdańskiej istnieją silne tradycje dotyczące okrętownictwa i technologii offshore. W Gdańskim Uniwersytecie Medycznym podejmowana jest natomiast problematyka związana z medycyną morską. Akcent i wspólny mianownik tych badań to szeroko pojęta ochrona środowiska akwenu Morza Bałtyckiego m.in. poprzez niwelację zagrożeń środowiskowych i wynikających z nich konsekwencji mają szczególne znaczenie. Najważniejszym bowiem sposobem poprawy stanu wód bałtyckich jest czynne ograniczanie zanieczyszczeń. Polska musi wdrażać rekomendacje Komisji Helsińskiej oraz innych aktów prawa międzynarodowego dotyczących ochrony środowiska morskiego. Wymaga to nieustannego inwestowania w gospodarkę wodno-ściekową na terenie całego kraju, racjonalizację użycia nawozów sztucznych w produkcji rolnej oraz nakłady na unowocześnianie instalacji przemysłowych. Potrzebne są też nowe technologie zielonych źródeł energii dla jednostek pływających czy zapobieganie wydostawaniu się pozostałości broni chemicznej z zalegających na dnie Bałtyku zatopionych wraków.

Konwent Gospodarczy przy Związku Uczelni Fahrenheita wskazuje, że dalszy rozwój naszego regionu jest w głównej mierze uzależniony od polityki polskiego rządu. Pomimo umiejscowienia na Pomorzu serca polskiej transformacji energetycznej (pierwsza polska elektrownia jądrowa i morskie farmy wiatrowe), co czyni z regionu atrakcyjny obszar dla inwestycji energochłonnych (centra danych, fabryki AI, półprzewodniki, elektromobilność czy branża chemiczna), **w kluczowych dokumentach Ministerstwa Rozwoju i Technologii województwo pomorskie jest pomijane**. Przykładowo, polska strategia pozyskiwania inwestycji w sektorze półprzewodników promuje Drezno oraz Pragę, które, wg autorów opracowania, wraz z Wrocławiem, mają stworzyć ważną w skali europejskiej lokalizację dla łańcucha dostaw w sektorze. Ta sama strategia promuje „trójkąt” Wrocław, Łódź, Katowice jako „dynamiczny trójkąt ICT”, wspierający sektor produkcji półprzewodników (źródło: Branża półprzewodników w Polsce 2025, PAIH). Zgodnie z danymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, w latach 2023-2024 na 16 dużych inwestycji przemysłowych 13 zostało zlokalizowanych na południu Polski. Stoi to w sprzeczności z wizją MFiPR zawartą w Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt jest obecnie w konsultacjach). Zgodnie z tym dokumentem, Pomorze to kluczowy region w kraju pod kątem planowanych inwestycji przemysłowych o wysokim zapotrzebowaniu na energię (str. 165, Strategia Rozwoju Polski do 2035 r., MFiPR). Ulokowanie na Pomorzu tych inwestycji jest również potrzebne ze względu na konieczność zbilansowania systemu energetycznego opartego na odnawialnych źródłach energii (OZE).

Kluczowym zadaniem jest zmiana postrzegania województwa pomorskiego przez władze centralne i uwzględniania możliwości naszego regionu w strategii rozwoju kraju. W tę narrację wpisuje się również pozyskanie projektu Gigafabryki AI. Ministerstwo Cyfryzacji pracuje obecnie nad wnioskiem Polski (we współpracy z krajami bałtyckimi) do Komisji Europejskiej dot. lokalizacji w Polsce jednej z planowanych gigafabryk. Ze względu na bliskość OZE oraz potencjał pomorskich uczelni, Pomorze ma wszelkie atuty do pozyskania tego projektu. Równocześnie należy przejść do etapu realizacji budowy centrum badawczo-operacyjnego POLSA w Gdańsku, które pozwoli rozwijać kluczowe z punktu widzenia interesu państwa funkcje monitorowania Morza Bałtyckiego, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa i ochrony podwodnej infrastruktury krytycznej.

Jednym ze sposobów na dalsze stymulowanie rozwoju Pomorza jest włączenie regionu do strategii działania Agencji Rozwoju Przemysłu (ARP) jako jednego z najważniejszych graczy w polityce rozwojowej Polski. ARP została stworzona jako ważny instrument państwa do stymulowania rozwoju przemysłu, restrukturyzacji oraz wsparcia finansowego przedsiębiorstw w kluczowych sektorach. Poprzez zwiększenie zaangażowania Agencji, pomorskie może zyskać dostęp do potrzebnego kapitału na dalszy rozwój bazy produkcyjnej i wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

Konwent Gospodarczy Związku Uczelni w Gdańsku zwraca również uwagę na konieczność rozważenia możliwości rozszerzenia koncepcji Kaszubii na obszar całego regionu, ponieważ obecna koncepcja Ministerstwa Obrony Narodowej nie obejmuje potencjału ludzkiego i inwestycyjnego większej części województwa. Projekty wpisujące się w koncepcję Kaszubii są korzystne dla Pomorza (Droga Czerwona, Via Pomerania), a powstanie takiego ekosystemu – opierającego się na OZE i zaawansowanym przetwórstwie – wzmacnia pozycję Pomorza w łańcuchach dostaw i może generować wyższy efekt mnożnikowy niż inne strategiczne inwestycje w kraju. Przedsięwzięcia te powinny być realizowane w ramach skoordynowanej polityki inwestycyjnej, obejmującej zarówno działania regionalne (Invest in Pomerania), jak i centralne (MFiPR, ME, MRiT, PAIH, ARP).

Przewodniczący

Związku Uczelni w Gdańsku im. D. Fahrenheita

prof. dr hab. Piotr Stepnowski

Przewodniczący

Konwentu Gospodarczego przy
Związku Uczelni Fahrenheita

dr Zbigniew Canowiecki